

PRAKTIKNÄRA SKOLFORSKNING – EN PRAKTISK STÖDSTUGA FÖR NYANLÄNDA FLICKORS RÖRELSEFÖRSTÅELSE

Att få nyanlända flickor att aktivt delta i idrott och hälsa har visat sig vara problematiskt. Konsekvenser av kultur och religion har tidigare uppmärksammat som möjliga bakomliggande faktorer för detta. Men idrottslärarna på en svensk gymnasieskola har identifierat ytterligare en faktor som begränsar dessa flickors deltagande i ämnet – bristfällig rörelseförståelse.

Elever som kommer från andra länder har varierande erfarenheter och skolbakgrund, vilket kan innebära svårigheter att tillgodogöra sig kunskap och nå måluppfyllelse i den svenska skolan. I en kvalitetsgranskning utförd av Skolverket framkommer att elever födda utomlands uppvisar sämre studieresultat än elever födda inom landet. För ämnet idrott och hälsa gäller att nyanlända, främst flickor med icke-svensk bakgrund, i större utsträckning saknar underlag för betyg i ämnet, jämfört med svenskfödda elever och pojkar födda utomlands.

Detta examensarbete tog sin utgångspunkt inom ramen för praktiktäna skolforskning där problem som upptäcks i skolans verksamhet fokuseras. Målet med sådan forskning är att undersöka dilemman som påträffas i undervisningen och att identifiera faktorer som leder till förbättrade skolresultat.

Bakgrund

Under den senaste tiden har en gymnasieskola i en liten stad i Mellansverige, som många andra skolor i landet, tagit emot ett stort antal nyanlända elever. I samband med idrottslektionerna

har skolans idrottslärare uppmärksammat att speciellt de nyanlända flickorna har svårt att tillgodogöra sig undervisningen, detta trots att lärarna redan har tagit hänsyn till faktorer som tidigare forskning visat förekommer som begränsande i samband med idrott och hälsa och nyanlända flickor. Dessa idrottslärare identifierar ytterligare en begränsande faktor, nämligen bristande rörelseförståelse, som försvårar för dessa flickor att delta i idrottsundervisningen.

Mot bakgrund av detta fick denna skola under höstterminen 2018 och vårterminen 2019 en finansiering av Skolverket för riktade insatser för nyanlända flickor. Ett pilotprojekt i form av en praktisk stödstuga inleddes således, där lärare och personal inom elevhälsan arbetar för att de nyanlända flickorna ska få träna sina rörelseförmågor.

Detta examensarbete utgår från frågorna: (1) Vilka faktorer upplevs och identifieras som begränsande för nyanlända flickors deltagande i undervisningen av ämnet idrott och hälsa på den för studien utvalda gymnasieskolan? (2) Vilka åtgärder vidtar lärarna

Foto: Kikki Nilsson

” I sina tidigare hemländer har flickorna inte haft möjlighet att utveckla tillfredsställande motoriska och fysiska färdigheter på en sådan nivå som förväntas.

för att hantera dessa begränsande faktorer för deltagande? (3) Vilka erfarenheter skapar de nyanlända flickorna baserat på dessa åtgärder?

Flickorna i detta arbete är mellan 16 och 19 år gamla. De har varit i Sverige mellan ett och fyra år och är födda i Syrien, Afghanistan, Irak och Iran. Majoriteten av flickorna är muslimer. Metoden för datainsamling skedde för detta arbete löpande genom deltagande observation, informella samtal och intervjuer.

Begränsande faktorer för nyanlända flickors deltagande

Resultatet av arbetet visar att flickornas förväntningar på det svenska idrottsämnet, kulturella normer de som muslimska kvinnor förväntas förhålla sig till samt religiösa olikheter, framkommer som hinder för de nyanlända flickornas deltagande i ämnet.

Vidare framkommer bristande rörelseförståelse som begränsande för att delta i idrott och hälsa. I sina tidigare hemländer har flickorna inte haft möjlighet att utveckla tillfredsställande motoriska och fysiska färdigheter på en sådan nivå som förväntas att elever i deras ålder besitter. De har inte tillräckliga rörelseerfarenheter gällande motoriska grundformer, så som exempelvis springa, hoppa och balansera.

Den bristande rörelseförståelsen bidrar till att flickorna känner en osäkerhet inför kroppsrörelse. De räds olika moment i idrott och hälsa och de känner sig inte trygga i undervisningen.

Åtgärder för att hantera begränsande faktorer

Som vidtagen åtgärd mot de begränsande faktorerna har skolan infört en praktisk stödstuga i form av lektioner i motorik och hälsa. Detta innebär att flickorna, utöver undervisningen i idrott och hälsa, har en timmes motorisk färdighetsträning två gånger i veckan. Under dessa lektioner får flickorna träna sin rörelseförståelse genom att öva på olika grundformer, både de grovmotoriska grundformerna och mer komplexa, sammansatta rörelser. Detta sker på flickornas nivå och franskt från pojkarna. Under dessa lektioner får flickorna också möjlighet att teoretiskt lära sig om hälsa och livskvalitet.

Erfarenheter av den praktiska stödstugan

Undervisningen i motorik och hälsa präglas av ett holistiskt tankesätt. Under dessa lektioner skapas en gemenskap och en känsla av samhörighet som gör att flickorna känner trygghet, vågar utmana sig själva och kan utveckla sin rörelseförståelse. I och med flickornas förbättrade rörelseförståelse ökar även deras självkänsla, vilket vidare kan leda till att flickorna identifierar sig med att vara fysiskt aktiva.

Det märks en skillnad i vad flickorna vågar under lektionerna i motorik och hälsa, jämfört med lektionerna i idrott och

hälsa. Lärarna som undervisar flickorna i båda ämnena vittnar om en personlighetsförändring, där flickorna under lektionerna i motorik och hälsa tar större plats, uppvisar självförtroende, testar nya övningar, hörs och syns, i motsats till hur de agerar i idrott och hälsa. Tanken med motorik och hälsa är att visa flickorna att de med sin utvecklade självkänsla kan, om de vill och vågar, vara fysiskt aktiva i många olika sammanhang och uppmuntra dem till detta. Och några flickor är på gång, de har varit och köpt gymkort.

I förlängningen kan flickornas ökade rörelseförståelse bidra till mer jämställda

Foto: Kikki Nilsson

Foto: Maria Elsson

Foto: Heinz Merten

förutsättningar mellan könen, inte enbart under lektionerna i idrott och hälsa, utan även i samhället i stort. Ur ett folkhälsoperspektiv medför detta en möjlighet till förbättrad integration, där de nyanlända flickorna kan utvecklas – både fysiskt, psykiskt och socialt.

Projektets fortsatta arbete

Forskningen om nyanlända elevers möte med skolämnet idrott och hälsa är hittills begränsad. Förhoppningen med detta examensarbete är därför att ge en ökad förståelse för komplexiteten i ämnet idrott och hälsa i det mångkulturella samhället. Det är dock möjligt att

resultaten från detta arbete är applicerbara på en bredare målgrupp, det vill säga på alla elever som behöver utveckla sin rörelseförståelse, oavsett ursprung och kön. I dagens högteknologiska samhälle, där spontana rörelseaktiviteter blivit en bristvara, är det tänkbart att föreställa sig att allt fler individer är i

behov av att utveckla sin rörelseförståelse. Genom att erbjuda stöd i motorisk och fysisk färdighet, på samma sätt som det i dagens skola ges stöd i exempelvis språk eller matematik, skulle nutidens inaktiva unga erhålla möjligheten att utveckla en tillfredsställande rörelseförståelse. □

*Text: Ida-Lie Heljeberg och Marie Öhman, Örebro universitet
Texten är en sammanfattning av Ida-Lies examensarbete på
ämneslärarprogrammet i idrott och hälsa, som Marie handledde.*